

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru.
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanju in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.— Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 62.

Sreda 30. julija 1930.

Leto V.

Kolikor glav, toliko misli.

Filozofske zmote.

Modrost je dar božji. Tako sem slišal včasih trditi med narodom, ki morda ne more vedno presoditi, kaj je modrost in kaj je budalost, ne kaj je demagogija ali realnost. To ne bi bilo nič posebnega, ker je pogosto ma res težko pretehtati, recimo, besede in misel. Tudi za to je treba modrosti.

So ljudje, ki rešujejo večkrat probleme »filozofije«, da človek ne ve, ali se norčujejo ali pa »filozofirajoč« z — modrostjo. Edinstvenost države je bila ves čas po polomu vojne v bistvu zahteva vseh resnih političnih strank.

Da bo stvar jasna, naj navedemo primer.

Gospodinja kupi porcelanasto posodo. Trpežna je ta posoda, ne izpreminja svoje oblike; sicer se ubije ali po dolgih letih tudi organsko propade in razpade. Gospodinja kupi potem novo posodo. Ta je enaka prvi in vrši svojo dolžnost. Nič ne godrnja, nič se ne pritožuje, ničesar ne hrepeni, ne bori se za boljšo usodo, ne svojo ne svojcev. Taka je posoda, taka je omara, tak je tvoj klobuk.

Človek zna in ne more biti tak, ker je živ organizem, ki misli in se bori individualno in družabno za svoje življenje. In v tej borbi za življenje se pojavlja najraznovrstnejša miselnost v širših ali ožjih krogih. Ta miselnost se ozira na potrebe časa. Tako je bilo in bo ostalo, dokler ne postane človek enak zgoraj omenjeni posodi. Življenje, tako individualno, kakor narodno, je podvrženo razvoju, ki obstoja ravno v tem, da se vrši boj za interese in miselnost. Tega naravnega zakona nobena filozofija ne more odpraviti, ker je najvišji zakon stvarstva.

Na agrarni konferenci v Sinai.

Gre samo za ustanovitev žitnega kartela.

Vesti, da sklenejo Jugoslavija, Madžarska in Romunija agrarni blok na konferenci v Sinai, preklicujejo. V Sinai hočejo ustanoviti samo **žitni kartel**, to je, kartel žitnih veleproducers in veleprekupcev. Kartel bo imel, če se osnuje, povsem trgovski značaj, ki bo pospeševal promet z žiti, lahko se bo pa tudi bavil s tržnimi špekulacijami. V sredo je bila konferenca zaključena. Predvsem so sklenili, da naj se cene glavnim agrarnim produktom izboljšajo in izenačijo. Jeseni skličejo novo konferenco, da pregledajo uspehe sklepov na tej konferenci ter napravijo daljnje korake.

Ruska zunanja politika.

Novi komisar za zunanje zadeve, Litvinov, je povabil zastopnike inozemskih listov na čajanko. Povedal jim je ob tej priliki, da je že doslej vodil sam zunanjo politiko dve leti. Naglašal je miroljubnost sovjetske vlade nasproti agresivnemu postopku sosednjih držav. Sovjetska vlada rada podpira stremeljenja po miru, nasprotna pa je hinavski krinki pacifistične frazeologije, ki dejansko ni za mir. Ali je Litvinov govoril tudi v imenu stranke ali le v imenu vlade? Če je to tudi politika stranke, je prav, če pa komisar ni odgovoren za politiko stranke, so besede o miru tudi le fraze.

Kongres strokovne internacionale.

Važni štokholmski sklepi.

Vse, kar se je do danes v posameznih državah ali mednarodno storilo koristnega za delavstvo, za delavski razred, je izključno sad združenih sil delavcev v zadnjih petdesetih letih. Ako si hoče ohraniti vse pridobitve od početka modernega delavskega gibanja, se morajo delavci na vseh linijah združiti. S povečano samozavestjo in s povečano močjo morajo organizacije vplivati na razmere v svoji državi.

Delavci se združujejo po posameznih državah, da varujejo svoje delovne pogoje ter vplivajo na delodajalce in državno politiko. Preko državnih mej pa se delavci združujejo mednarodno. Taka združenja pomenijo veliko nepremagljivo silo.

V amsterdamski strokovni internacionali je včlanjenih okoli štirinajst milijonov strokovno organiziranih delavcev.

Od dne 7. do 11. julija se je vršil v Štokholmu peti kongres te strokovne internacionale, ki je potekel dostojanstveno in ima vse znake zamisli za novi svet.

Povojne težkoče in krize v strokovnem pokretu so premagane in strokovni pokret se je povsod konsolidiral ter zadnja leta tudi vzdrževal napreduje.

Povečanje strokovnih organizacij pa prinaša organizacijam širši delokrog. Strokovne organizacije se ne bavijo več samo z izboljšanjem mezd in delovnih pogojev, **marveč tudi z vprašanji gospodarske naravi, z mehanizacijo podjetništva in industrije, ki ne pozna več državnih mej, nego razteza svoj vpliv in moč mednarodno nad vsemi pridobitnimi panogami.** Strokovne organizacije so na tak način primorane, da se bavijo intenzivno s problemi tega razvoja in vodstva gospodarstva, kar vse je v tesni zvezi z mezdami, delovnimi pogoji in delovnim časom. Gospodarski problemi so bili glavni predmet posvetovanja petega štokholmskega strokovnega kongresa. Pomen problema je seveda težko obrazložiti v kratkem poročilu.

Danes objavljamo vsebino ene resolucije kongresa, ki zahteva dovolj jasno smer strokovnih organizacij vsega sveta.

Resolucija

o socialno-političnem programu internacionale

pravi:

1. Delavci imajo pravico do polne zaščite proti socialni nevarnosti, ki preti njih eksistenci in obstanku njih rodbin. Ob sedanjih razmerah se more ta zaščita najbolj nuditi z obveznim socialnim zavarovanjem.

2. Sredstva za izvedbo zavarovanja se morajo zbirati iz prispevkov

delodajalcev, zavarovancev in dotacij javnih oblasti. Stroški za zavarovanje, ki nastanejo zaradi profesionalne nevarnosti (nezgode in poklicne bolezni) se morajo pokrivati izključno s prispevki delodajalcev.

3. Izplačila, ki jih nudijo zavarovalni zavodi, morajo imeti trojen namen: a) dajati največje materialno nadomestilo delavcu za izgubo na zaslužku, ki nastane zaradi izgube dela ali nesposobnosti za delo; b) povrniti mu njegovo zdravje in njegove sposobnosti za delo s primerno zdravniško nego in nudenjem potrebnih lekarniških sredstev; c) varovati delavca pred nezgodo pri delu.

4. Socialno zavarovanje morajo upravljati samostojne korporacije, ki stoje pod nadzorstvom države, toda jih morajo voditi predstavniki vseh na zavarovanju interesiranih.

Resolucija o razorožitvi in miru zahteva:

1. Neodložljiva omejitev in zmanjšanje oborožene sile. Čimprej mora Društvo narodov sklicati splošno konferenco za razorožitev, da sklene konvencijo o splošni omejitvi oboroževanja.

2. Mednarodno kontrolo nad privatnim izdelovanjem orožja in trgovanjem z njim, nad municijo in ostalimi vojnimi potrebščinami. Z brošurami, plakati, članki in zborovanji je voditi energično akcijo proti kapitalizmu, ki se bavijo z izdelovanjem in razpečevanjem vojnega materiala, da se s tem odvrne nevarnost, s katero grozi moč tega kapitala, da se s te strani zatre odpor, ki ogroža svetovni mir.

3. Ustanovi naj se arbitražna sodišča. Pospešiti je treba akcije delavcev po vseh državah s ciljem, da vlade ratificirajo obstoječe pogodbe posameznih držav.

4. Podpiranje gospodarskega sodelovanja med narodi.

Resolucija o strokovnem gibanju po državah brez demokracije zahteva:

Da naj se podpre žrtve mednarodne reakcije v državah, kjer se preganja gibanje svobodnih strokovnih organizacij. Ohrani naj se najožji stik s strokovnimi organizacijami in strokovnimi voditelji v deželah, ki so izpostavljene tiraniji. Z namenom, da se borba proti tiraniji okrepi in razširi, treba najožje sodelovati s socialističnimi delavskimi strankami ter razviti največjo propagando proti nasilju in samovolji tiranije.

O glavni točki programa tega kongresa, o **gospodarskem programu strokovne internacionale**, še izpregovorimo o priliki.

Delavska stranka složna.

Angleško delavstvo ne privoščiti kapitalističnemu svetu veselja.

Na konferenci, ki se je vršila dne 25. julija v spodnji zbornici, se je dogajalo med delegati delavske in neodvisne delavske stranke popoln sporazum. Neodvisna del. stranka je priznala sklepe, ki jih sprejme vsakoletni kongres labouristične stranke kot obvezne. Sicer pa tudi dosedaj ni bilo drugih načelnih razlik med obema strujama, samo v načinu izvedbe razorožitve. Meščanski listi celega sveta pa so poročali o pred-

stoječem popolnem razkolu ter o snovanju nove delavske stranke. Sedaj pa to razočaranje.

Avstrijski Heimwehrovi postavljajo zopet predrzni in napovedujejo za september nov pohod na Dunaj. Kaže, da je Pabst zapustil dobro vzgojene naslednike. Knez Starhemberg je zadnji čas prejel več skrivnih pošilk orožja z ladjami po Donavi.

Kriza v rudnikih Dravske banovine.

Kako pomoči od krize prizadetim rudarskim družinam?

Meseca aprila in maja so izplačali rudniki Dravske banovine na delavskih mezdah:

leta 1925	32,400.000 Din
» 1926	18,100.000 »
» 1927	18,900.000 »
» 1928	19,000.000 »
» 1929	25,500.000 »
» 1930	16,700.000 »

V tem času so producirali — prodali rudniki te banovine v stotisočih tonah:

leta	V desetstisočih tonah producirali	prodali
1925	258.7	220.4
» 1926	210.6	203.8
» 1927	270.4	251.2
» 1928	257.1	249.1
» 1929	359.7	232.1
» 1930	210.8	166.2

Tona premoga je bila obremenjena v istem razdobju z delavskimi plačami:

leta 1925 z	125 Din
» 1926 »	83 »
» 1927 »	70 »
» 1928 »	74 »
» 1929 »	71 »
» 1930 »	77 »

V letu 1930 je obremenitev povečana vsled podpore v skupnem iznosu 1.2, ki jo je razdelila v času krize med delavstvo TPD, ki je v zgornjem seznamu plač všteta.

Ostra kriza v naši premogovni industriji, ki se pojavlja v aprilu in maju leta 1930, se je lahko smatrala v prvi vrsti za reakcijo na nenormalno visoko produkcijo premoga v letu 1929.

V vseh rudnikih našega področja je znašala produkcija premoga v stotisočih tonah:

leta 1925	1.840
» 1926	1.677
» 1927	1.919
» 1928	1.866
» 1929	2.303

Tudi povprečno število delavcev se je povečalo v letu 1929 napram prejšnjim letom za nad 1000 ljudi. Iz vseh teh komponent je do krize moralo priti.

Same državne železnice so naročile leta 1930 v mesecih januar—maj za 155.000 ton manj premoga, kakor prejšnje leto v tem času.

To se pravi, da je moralo odpasti v petih mesecih samo radi tega 220 tisoč šihov. Da bi mogli ostati delavci polno zaposleni, bi se moralo odpustiti pri tem stanju produkcije nad 1700 delavcev.

Po kalkulaciji Delavske zbornice potrebujejo naši rudarji samo za živila mesečno več, kakor je znašal njih skupni zaslužek v dobi krize.

To se je odražalo v rastoči zadolžitvi rudarjev v trgovinah z živili. Dne 28. februarja 1930 so znašali rudarski dolgovi pri 23 trgovcih v Trbovljah 2,082.986.61 Din, dne 27. maja 1930 pa 3,152.265.14 Din. Ti trgovci so oddali torej v tej dobi treh mesecev za 1,069.278.53 Din živil na kredit več, kakor običajno.

Če se je moglo trditi prvotno, da je ta kriza začasna, je dobila kasneje težji značaj. Državne železnice so zmanjšale dobave v rudnikih Trboveljske premožgokopne družbe, ki so glavni rudniki našega področja, za mesečno 25.000 ton. To pomeni, da bo moralo odpasti mesečno 36.000 šihov ali 1350 delavcev.

(Dalje prihodnjič.)

Vihar napovedujejo v Avstriji

heimwehrovski preroki.

Krščanski socialisti v Avstriji so delavstvu jako sovražna malomeščanska politična stranka. Vodi jo dr. Seipel vsaj duhovno. Sedaj so začeli veliko akcijo proti kanclerju dr. Schoberju, češ, da je socialnim demokratom preveč popustil, ker z ozirom na politični vpliv socialne demokracije, ni kratkoma zadavil socialističnega političnega in strokovnega gibanja.

Jasno je, da tudi socialni demokrati niso zadovoljni s kanclerjem in njegovo vlado, ker narašča nezaposlenost in se veča gospodarska kriza, ne da bi vlada ukrenila kake energetske korake.

Politika krščanskih socialcev pa daje fašističnim »heimwehrom« novega poguma, dasi je izgled za njih načrte neresen. Za jesen namreč napovedujejo vihar, ki bo globoko razoral razmere v Avstriji. V načrtu imajo namreč velik pohod na Dunaj, ki se ga udeležijo vsi člani ter bodo na Dunaju voditelji »heimwehra« izpregovorili odločilno besedo.

Meščansko časopisje omenja to grožnjo z navidezno skrbjo in strahom, v svoji politični notranjosti pa se škodoželjno veseli takega terorja.

Navajeni smo na fašistične grožnje. Tudi Mussolini je strašil in žel tudi navidezne uspehe, toda danes vsa tista slava, vse tisto kričanje doživlja notranji polom, ker z njegovimi besedami in dejanji niso zadovoljni ne meščani in ne delavci.

V Avstriji so politične razmere precej drugačne. Tam je nekaj politike in fašistična demagogija ne more žeti uspehov. Zlasti je tu moralna moč socialne demokracije merodajna.

Diktatorja Hindenburg in Brüning.

Računi brez krčmarja.

Predsednik nemške republike Hindenburg je v soboto izdal zasilne naredbe v zmislu člena 48. nemške ustave, s katerimi odobrava nemški državni proračun.

Brüningova vlada za proračun ni dobila večine v parlamentu. Proračuna se tičeče naredbe določajo:

1. Uradniki in nameščenci plačajo enkratni nujni prispevek v znesku 2 in pol odstotka doklade na dohodnino.

Meščansko davščino, ki se odmerja po dohodkih, in sicer do 6000 mark prejemkov po 6 mark, nad tem zneskom doklada stopnjuje.

Dalje spada sem občinska doklada na pivo in na točilnice ter užitnino.

Nadalje se uveljavljajo različne socialnopolitične odredbe kakor sanacije zavarovanja za nezaposlenost s tem, da se zvišajo prispevki in zmanjšajo dajatve za mladostne delavce. Omejuje se tudi dolžnost izposojanja denarja v svrhu podpiranja nezaposlenih.

Pripravljajo se pa še odredbe proti katelom, ki zahtevajo znižanje mezd, nočejo pa znižati cen produktov. Diktatorja namreč mislita, da bosta diktatorila splošno znižanje cen v državi mednarodnemu kapitalu, od katerega sta indirektno odvisna.

Amerikanski dan v Ljubljani.

Velika veselica ameriških rojakov.

Neposredno pred svojim odhodom na izlet po Jugoslaviji so priredili naši ameriški rojaki v hotelu »Tivoli« v Ljubljani veliko vrtno veselico, katere se je udeležilo veliko število ljubljanskega delavstva in tudi zastopniki delavskih organizacij iz province. Že v prvih popoldanskih urah je vladalo na veselici nem prostoru živahno vrvenje. Proti večeru je bilo sploh težko dobiti kak prostor, ker so bile vse mize zasedene ter je primanjkovalo stolov, tako, da so mnogi radi tega odšli. Plesa željni so se sukali ob zvokih godbe »Zarja« na plesišču, med odmor pa se je oglasila pesem naših ameriških rojakov. V prijetnem pomenu z našimi »onstran luže« je kaj hitro potekal čas. Našim delavcem se je to pot nudila prilika čuti iz ust slovenskih delavcev resnico o bajni dolarski deželi, ki pa je dokaj drugačna, kakor pa si jo more predstavljati delavec, ki ga vleče hrepenenje in tira obup preko oceana iskati srečo in zaslužek. Dolarskega blagoslova deležni so samo bankirji in tovarnarji, delavec pa se mora tudi v Ameriki trdo boriti za svoj kruh in skrbeti za starost, ki pride, če jo bo čakal, ker bo takrat brez zaslužka in pokojnine prepuščen sam sebi. Slovenski delavci, ki so prihajali v Ameriko, so kaj kmalu spoznali, da so v deželi neizmerne bogastva prav tako predmet izkoriščanja kot v domačem kraju, in edino navezani na samopomoč, združeni v enotni in močni organizaciji. Taka organizacija je danes v Ameriki »Slovenska narodna podporni enota« s svojimi 63.000 člani. Da je bilo našim ameriškim rojakom omogočeno v takem številu obiskati svojce v starem kraju, se imajo predvsem zahvaliti tej svoji organizaciji. Tako so se torej tudi naši delavci v razgovoru z ameriški slovenskimi delavci mogli uveriti, da delavsko blagostanje leži edino le v organizaciji, ki čuva in brani koristi in pravice celote in torej tudi vsakega posameznika.

Poleg resnih razgovorov pa na veselici tudi ni manjkalo smeha in nepriljubljene zabave. Mnogo dovtipov je šlo tudi na račun ameriške prohibicije, ki pa ima menda edino posledico, da bi v tej suhi deželi abstinenta lahko z lučjo iskal, čeprav se pri vsakih volitvah tepejo na žive in mrtve proti dopustnosti uživanja alkoholnih pijač. Kakor vsaka reč, ki je prisiljena in dekretirana, ima ta baš protiven učinek od one, kar je bilo z uvedbo prohibicije nameravano.

Po stari ameriški navadi so priredili ameriški rojaki ob 8. uri banket, ki so se ga udeležili številni gostje. Banket je otvoril John Olip, stoloroditelj pa je bil dr. Tuma. Vrstile so se napitnice: prvo je izrekel dr. Tuma, omenjajoč, da prinašajo rojaki iz daljne Amerike duh svobode tudi med slovensko delavstvo, ki naj se v tem duhu poživlji in prerodi. Veselje do življenja in odločno hotenje preveva ameriške delavce in naj preveva zlasti vse one, ki vodijo pri delu in boju delavstvo h končni zmagi.

V imenu Strokovne komisije, t. j. v imenu vseh strokovnih organizacij je nazdravil s. Vuk, izražajoč željo, da bi bili v bodoče stiki med organiziranimi rojaki onstran oceana in v Jugoslaviji tesnejši kot so bili dosedaj.

Kot predstavnik delavskih kulturnih organizacij je spregovoril s. Štukelj: Ne pozdravljamo dolarskih princev, ampak slovenske delavce iz daljne Amerike, s katerimi nas veže moč osvobodilne ideje. Pozdravljamo one, katerih roke so zaslužne ameriškemu kapitalu, njihov duh pa je ostal proletarski. Slovenski delavci se ne morejo primerjati z izseljenci, ki posedujejo v Ameriki velik dnevnik, zato pa imajo prav tako trdno voljo orati ledino v domačiji. Naše delavstvo želi navezati z ameriškimi slovenskimi delavci ozke duhovne stike, hoteč

ustvariti enotno proletarsko ideologijo. Omenjajoč odkritje Cankarjevega spomenika, opozarja udeležnike, da delavstvo s to prireditvijo ni v nikaki zvezi. Hlapec Jernej, ta umetniško izklesan tip slovenskega proletarca, ne bo hodil na prireditve, kjer se bodo poleg drugih šopirili tudi Cankarjevi kralji na Betajnovi.

Na napitnice je odgovoril sodrug Frank Aleš v imenu SNPJ in njenih 63.000 članov, ki predstavljajo eno tretjino ameriških Slovencev: Kakor pred 25 leti, tako se tudi danes selijo slovenski hlapci Jerneji z zdravimi rokami in zdravim umom iz domovine v tujino ustvarjati bogastva kapitalu. Domovina jim odpira vrata. Naj ve domovina, da je naša mladina izgubljena za njo in bo postala ameriška. Mi starejši bomo skušali obdržati in poglobiti stike z Vami tostran oceana, da bomo naši mladini pokazali, da njeni očetje niso bili barbari. Ustvarili smo močno organizacijo SNPJ, ki priča o tem, da je slovenski delavec imel že od nekdaj mnogo smisla za organizacijo. Idejo organizacije pa je pospeševala žalostna usoda onih naših prednikov, ki so na svoje stare dni beračili po bogati Ameriki, kjer še danes ne poznamo socialnega zavarovanja. — Med ameriški Slovenci se širi svobodomiselstvo; duhovniki, ki so pred davnimi leti odšli za prvimi izseljenci v Ameriko, so si pač ustvarili vsak svojo faro, ustanovili si vsak svoje kraljestvo, za delavce pa se niso brigali, dočim so v mezdnihih sporih in bojih stali ob strani ali pa na strani kapitala. Mi bomo ostali z Vami v tesnih stikih, Vi v domovini pa glejte, da bodo Vaše njive rodile Vam in da bo v Vaših hišah prostora za Vas vse.

Nadalje so še govorili: Freundlichova, poslanica v avstrijskem parlamentu, ki je prišla na povabilo Zveze gospodarskih zadrug, o katere prihodu pa žal organizacije niso bile obveščene. Njen govor v angleščini je žel splošno odobravanje. — Kot starina našega delavskega gibanja je nazdravil rojakom s. Mihevc, omenjajoč, da so oni delavci, ki so pred desetletji bežali iz domovine, šli, ker so bile njive prekratke in domovi preozki za njih številne družine. — V imenu združništva je govoril ravnatelj Kodesa, Kobler, nadalje so nazdravili Amerikanci Zupančič, Šoler i. dr., za mlado slovensko generacijo v Ameriki je pozdravila Erna Loriger, za naše proletarske pisatelje je spregovoril Tone Seliškar, za Izseljeniško ligo pa Boris Kristan. Okoli 11. ure se je velika družba razšla v veselem razpoloženju. Naslednje jutro je večina ameriških rojakov odpotovala na izlet po Jugoslaviji, s katerega se povrnejo čez osem dni.

Agrarne konference.

Agrarna kriza grozi postati mednarodna gospodarska katastrofa.

Čehoslovaški poljedelski minister Bradač je nedavno govoril v Polni o agrarni krizi ter rekel, da bo vodila agrarna kriza, ki se bo raztegnila na druge produkcijske panoge, če se ne zajezi, postala prava narodno-gospodarska katastrofa. Predvsem je treba kmeta obvarovati pred tržnimi spekulacijami, pa mu zagotoviti primeren pridobitek in gotovost, da ne dela zastoj ter da ga ne straši pomanjkanje trga za žetev. Spodbude ne smejo biti samo materialni, ampak tudi kulturni cilji. Mera kmetijske bede je polna. Zato je vprašanje važno.

Gospod minister torej tudi svari kmete pred spekulanti. Tudi mi se bojimo, da ima propaganda spekulativni namen, boj proti industriji in delavstvu. To je pa napačno.

Opozorilo. Radi pomanjkanja prostora je moral podlistek v današnji številki izostati.

Macdonald na medparlamentarni konferenci.

Sporazum zagotavlja mir, socialni razvoj in napredek.

Na londonski medparlamentarni konferenci je pred sklepom konference govoril predsednik angleške vlade, Macdonald.

V svojem govoru je državam zlasti priporočal medsebojne stike, ki najprej vodijo do mednarodnih sporazumov.

Vsaka bodoča vojna je zagonetka. Znanost je tako napredovala, da je nemogoče vedeti naprej, kakšne posledice bo imela nova vojna. Naravno je, da se zaradi tega boje vojne vsi narodi.

V svojem govoru je Macdonald tudi poudaril veliko važnost socialne zakonodaje ter zlasti posvaril one države, ki ne gledajo na to, da bi se dvignil socialni položaj naroda in življenjski pogoji delavstva.

S tem svojim govorom je Macdonald iznova pokazal na važne probleme, ki se jih morajo prej ali slej osvojiti politiki in državniki.

Sporazum zagotavlja mir, ugoden socialni položaj, zdrav razvoj in napredek.

Potresna katastrofa v Južni Italiji.

Okoli 3000 ljudi ubitih. — Več tisoč hiš in cela mesta porušena.

Potresna katastrofa v Južni Italiji postaja vse grozovitejša. Izdaleka ni bilo pričakovati po prvih poročilih, da je ta ujma zahtevala toliko človeških žrtev in povzročila toliko materialne škode, kakor ugotavljajo novejša poročila.

Glavni potresni sunki so zadeli ozemlje okoli 10.0000 km², to je ozemlje, ki obsega približno toliko, kakor bivša Kranjska dežela in še del Štajerske. Porušene so vse slabše zidane hiše na tem ozemlju, zlasti pa vsa delavska prebivališča. Nad en milijon prebivalcev je brez strehe in že dosedaj so ugotovili nad 3000 človeških žrtev, ne da bi vštevati vse one ponesrečence, ki so zaradi poškodb umrli po bolnišnicah. Ranjenec je okoli 4500. Mnogo žrtev pa se še nahaja pod razvalinami, ki so ali pobiti ali pa pomro, ker je reševalna akcija v tako velikem obsegu mnogo prepočasna.

Ljudje so brez strehe in brez hrane. Postavljanje šotorov in dovažanje življenjskih potrebščin komaj zadostja, da dobiva prebivalstvo po enkrat na dan konzerve ali kako drugo živilo, toda potreba še vsak dan narašča.

Posebna nevarnost pa preti na potresnem ozemlju, kjer je toliko človeških in živalskih žrtev ter silna vročina, ki dosega v senci do 46 stopinj Celzija, da nastanejo razne epidemije, ki silno rade spremljajo take katastrofe.

Potresni sunki so v zadnjem času manjši in prevladuje mnenje, da močnih potresov v tem ozemlju zaenkrat več ne bo. Vendar pa se ob novih slabotnejših sunkih rušijo še ostala poslopja, ki so po prvih močnih sunkih bila zrahljana. Kako silno zle posledice je moral imeti potres na potresnem ozemlju, dokazuje to, da so celo v Napolju, ki ni več v potresnem ozemlju, morali izprazniti 300 hiš, ker grozi nevarnost, da se zaradi poškodb sesujejo.

Po mnenju privatnih poročil utegne zahtevati v celoti ta grozovita katastrofa okoli 5000 človeških žrtev.

Borba za enotno meščansko volilno fronto v Nemčiji je velika. Kuje tako fronto predvsem kancler Brüning. Tudi predsednik Hindenburg namerava baje sklicati politične voditelje ter jim zabičati v glavo enotno fronto, kar v demokratičnih parlamentarnih državah predsednik ne bi smel. Kljub temu pa stranke vlagajo kandidatne liste in jih utegne nastopiti pri volitvah nad dvajset.

Razpečava v kraljevini Jugoslaviji
Fran Ks. Lešnik, Maribor, Cankarjeva ul. 26.

**ZVEČER za
namakanje**

Schichtova
Ženska hvala
Prašek za pranje

**ZJUTRAJ za
izkuhavanje**

Schichtova
terpentinovo milo

pa je pranje gotovo!

Doma in po svetu.

Marko Trifković je umrl. V Beogradu je dne 26. t. m. umrl po daljši bolezni Marko Trifković. Rojen je bil leta 1864. Absolviral je pravne študije in se posvetil prvotno sodni službi. Politično je pripadel Trifković radikalom in je bil najozgibnejši sodelavec Nikole Pašića. Trifković je bil ponovno minister; zadnji narodni skupščini je bil predsednik. Kot minister je upravljal večinoma notranje ministrstvo ali pa ministrstvo pravde. Trifković je bil izobražen mož in takten napreden politik, ki se je z vsem srcem posvetil radikalni konstruktivni politiki.

Stabilizacija dinarja. Izgledi za zunanje posojilo, o katerem se je mnogo razpravljalo, niso ugodni. Zaradi tega razpravljajo o stabilizaciji dinarja brez tuje pomoči. Narodna banka ima založene rezerve v zlatu blizu tri milijarde dinarjev. Papirnatega denarja kroži v državi nad 5.200 milijonov. Zlata zaloga Narodne banke znaša okoli 55 odstotkov, kar je po mnenju finančnikov ugodno razmerje. Pred vojno je veljala za realno gospodarstvo vsaj 33 odstotna rezerva. Stabilizacija dinarja pa naj bi se izvedla na podlagi sedanjega borznega kurza. Sedanje valuto bi utegnile omajati le še slabe letine, ker bi s tem padel izvoz poljedelskih produktov.

Avstriji grozi tiskarska stavka. Pogajanja za novo kolektivno pogodbo grafičnega delavstva, so se vlekle že par mesecev in niso privedle do nikakih rezultatov, radi tega so podjetja vsemu tiskarskemu delavstvu s 26. julijem, v 14 dnevnem roku službo odpovedala. Če se v tem času ne doseže sporazum, ne bo 9. avgusta mogel iziti v Avstriji noben časopis.

Romunska vlada je spoznala veliko nevarnost, ki ji grozi od romunskega nacionalističnega in antisemitskega fašizma in je sklenila, podvzeti energične korake proti njemu.

Protižidovski fašisti v Rumuniji. Kar niso mogle doseči prošnje preganjanega židovskega prebivalstva v Bukovini in Besarabiji, to je dosegel 22letni atentator Beza, ki je izvršil na namestnika notranjega ministra Konstantina Angelesca revolverski atentat in ga težko ranil. Šele s tem činom je vsa rumunska javnost postala pozorna na tajno rovanje nacionalističnih antisemitov s svojo teroristično organizacijo »Železna garda«, ki ima svojega zagovornika zlasti v fašističnem listu »Epoka«. Vsa poštena rumunska javnost zahteva od vlade energične korake proti antisemitskim fašistom.

Vodja fašistične »železne garde« v Rumuniji, Codreanu, je bil te dni aretiran, ker so njegovi manifesti povzročali v deželi nemir in razburjenje.

Vračajo se. Rudarska sekcija komunistične strokovne internacionale na Čehoslovaškem, je na svojem kongresu v Ostravi sklenila likvidirati in se zopet združiti s socialnodemokratsko rudarsko zvezo. Povod k temu so dale notranje difference v čehoslovaški komunistični stranki, zlasti spor med strokovnim in političnim vodstvom, ki je izbruhnil lansk leto.

V ostravskem rudarskem revirju groze rudarji stopiti 4. avgusta v stavko, če bodo rudniška podjetja vztrajala na tem, da se jim bodo mesečne izplačevale mesečno in ne več 14 dnevno kakor dosedaj.

Poljski generali so ustanovili tajno vojaško organizacijo »Zvezo belega orla«, ki naj v slučaju odstopa Pilsudskega prevzame diktatorsko oblast v državi.

Rudarski zakon je bil na Angleškem v obeh zbornicah sprejet. 45 urni tedenski delovnik se uvede pod pogojem, da ga rudarske organizacije sprejmejo. Zakon čaka še samo kraljevega podpisa.

Smrtna kazen bo na Angleškem začasno odpravljena. Glasom poročila glavnega glasila Delavske stranke »Daily Herald«, je sklenil izredni odbor za vprašanje odprave smrtnih kazni, da se smrtna kazen začasno odpravi. Ista pa se zopet uvede v slučaju, ako se bodo umori v tem času pomnožili. Manjšina odbora je bila za definitivno odpravo smrtnih kazni. Vsekakor pa je tudi ta pogojni sklep glede odprave smrtnih kazni velikega pomena.

Sporazum glede volilne reforme na Angleškem je izostal. Iz Londona poročajo, da v odboru treh strank, ki je imel nalogo izdelati predlog glede volilne reforme, ni prišlo do sporazuma. Liberalci so baje razočarani, ker se jim ni posrečilo pridobiti labouriste za njihov načrt novega volilnega reda na Angleškem.

27. julija je preteklo 100 let od takozvane julijske revolucije v Parizu, ki je pomedla drugič z Bourbonci in obnovila drugo republiko.

60.000 delavcev stavka v Franciji iz protesta proti odtegljajem za socialno zavarovanje, ki je bilo v Franciji pred kratkim uvedeno.

Wafd stranka v Egiptu je kljub prepovedi vlade obdržala v parlamentu v petek ponoči tajno sejo svojih poslancev, na kateri so proglasili vlado kot nelegalno in so pozvali egiptčanski narod, naj po indijski vzorcu odpove pokorščino in ne plačuje nobenih davkov več. Ko je vlada drugo jutro za to sejo zvedela, je dala razmestiti po ulicah Kaire 2000 vojakov, da izgleda mesto kakor vojno taborišče. Radi tega so wafdisti za prihodnji dan napovedane demonstracije odpovedali, vendar je položaj skrajno napet.

Doba roparskih vitezov. Dogodki v javnem življenju so v primeri s civilizacijo pravi anahronizem. Matteotti so zavrtno umorili; isto se je zgodilo z Erzbergerjem v Nemčiji, s Kutjevovom v Franciji itd. Toda ne samo politični banditi, ampak tudi vladni organi opravljajo enak posel. V Litavski je nedavno strahoval narod znani Woldemares. Osumili so ga, da snuje zaroto. Zvečer ob deveti uri so poslali k njemu policijskega komisarja in nekaj uradnikov. Moral je z njimi in so ga odgnali na neko posestvo, kjer bo ostal vsaj eno leto pod policijskim nadzorstvom. Zdi se, da je to bolezen — časa.

Sovjetski likvidator Samojlov, vodja rusko-avstrijske trgovske dru-

Naše krušno vprašanje.

Najdražji kruh in najdražji sladkor v tu- in inozemstvu se prodaja v Sloveniji.

Pred kratkim smo se v več člankih bavili z našim krušnim vprašanjem in smo ugotovili, da postajajo neverjetne in nerazumljive razlike glede cen moki in kruhu v posameznih krajih naše države. Ugotovljeno je, da transportni stroški ne povzročajo one silne razlike, ki znaša pri moki, ozir. kruhu 80 do 100 odstotkov cene v krajih, ki so komaj par sto kilometrov drug od drugega oddaljeni. Ugotovljeno je, da je moka v Ljubljani in Celju najdražja, v Mariboru pa črni kruh. Mariborski peki so se skušali braniti proti tem očitkom, in sicer so se najprej izgovarjali, češ, da se je podražila moka in to deloma radi prekupčevanja. Pozneje je zopet nekdo v opravičilo pekovskih mojstrov navajal, češ, da je višja cena kruhu pri nas upravičena, ker imajo naši peki večje režijske stroške, kot pa njihovi tovariši v južnih pokrajinah. Pri tem se sklicujejo na takozvano prosluto higijeno, ki vlada pri nas v obratih, kakršne pa na jugu ne poznajo. O tej blaženi higijeni smo že mnogo slišali! Toda vse skupaj ni res. Mi smo apelirali na merodajne oblasti, da vzamejo konzumenta v varstvo pred neprijetnim odiranjem, doslej brez uspeha. Cena moki in kruhu bi smela biti pri nas le za toliko višja, kolikor znašajo prevozni stroški. Danes pa lahko trdimo, da kruh ni samo v naši državi cenejši kot pri nas v Sloveniji, ampak je cenejši celo v inozemstvu, kamor se moka od nas izvaža, da baš od nas. Pred kratkim se je namreč dunajsko časopisje borilo z vprašanjem, zakaj razlika v krušni ceni med Gradcem in Dunajem, ki znaša 6 grošev pri kilogramu, to je 48 par. Na Dunaju stane en kilogram kruha 58 grošev, v Gradcu pa samo 52 grošev. Za nas je to v dvoj-

nem oziru poučno. Prvič je zanimivo to, da si v Avstriji razbijajo glavo že zaradi razlike 48 par pri kilogramu, med tem ko pri nas znaša razlika med ceno kruha v Novem Sadu in v Mariboru okroglo 1.80 Din — reci en dinar in osemdeset par. Drugič pa je iz gornjega tudi razvidno, da je kruh na Dunaju skoraj enako drag kot v Mariboru, medtem, ko je v Gradcu za 14 par cenejši. V Mariboru stane en kilogram črnega kruha okroglo 4.30 Din, v Gradcu pa 4.10 Din. Razen tega je na Dunaju in v Gradcu tudi boljša kakovost, ker se tamkaj izdeluje kruh po večini iz ržene moke, pri nas pa iz črne (in še kako črne!) pšenične. Tudi na Čehoslovaškem stane kilogram črnega kruha okrog 4 Din v naši valuti, kajti tamkaj — poročilo imamo iz Brna, — stane hleb, ki tehta 1½ kilograma, 3.60 Kč., to je okroglo Din 6.—. Tedaj 1 kg Din 4.—! S tem smo dokazali ne le, da jedo v mnogih krajih naše države mnogo cenejši kruh kot ga jemo mi v Sloveniji, ampak da jedo cenejši kruh iz naše (!) moke tudi v inozemstvu kljub še veliko večjim transportnim stroškom in znatni carini. Isto velja tudi glede sladkorja. Sladkorja pridelamo doma v zadostni množini. Nikdo ne bo trdil, da so surovine in produkcijski stroški pri nas dražji, kot n. pr. na Čehoslovaškem. Na Čehoslovaškem stane sladkor v veletrgovini Din 1.68 kilogram, v podrobnji prodaji v Avstriji 94 grošev, torej Din 7.52, pri nas pa stane sladkor približno še enkrat toliko. Mi smo berači, obsojeni, da kot berači najdražje živimo. Frazerji bi storili bolje, če bi v časopisju razpravljali o teh problemih, če že res hočejo narodu dobro. — Konzument.

žbe Rusalstory, je bil na Dunaju radi poverebe aretiran. Osumljen je poverebe 10.000 dolarjev in 14.000 nemških mark. Pri njemu so našli samo 200 šilingov.

Upton Sinclair — socijalistični kandidat. Organ socijalistične stranke Amerike objavlja, da je Upton Sinclair za bodoče volitve predviden za kandidata socijalistične stranke za guvernerja Kalifornije.

Henri Ford naj bi bil komunist. Dunajski listi so prinesli novico iz Newyorka, glasom katere se je podala parlamentarna komisija za preiskavo komunistične propagande v Zedinjenih državah v Detroit, sedež kralja avtomobilov H. Forda, da zaslisi nekega katoliškega duhovna. Ta priča je namreč izpovedala, da Henri Ford s svojimi metodami nastavljanja pospešuje komunistični pokret. Ford je tekom zadnjih let izvalil s svojimi obljubami 30.000 delavcev v Detroit, katerih pa ni obdržal. Razen tega, da podpira Ford posredno ruski komunizem s tem, da sodeluje pri industrijskem razvoju Rusije.

Novi protižidovski pogromi so priredili v Jassyu nacionalistični študentje. Dvajsetero so jih zaprli.

Izgovarjali so se, da so delali po višjem povelju. Načelnik kabineta rumunskega notranjega ministrstva, Taslananu, je bil aretiran, ker se je izkazalo, da je bil v zvezi s fašističnimi krogi, ki so vprizorili atentat na državnega tajnika Angelescuja.

Egiptovski kralj Fuad namerava odstopiti, ker si je nakopal preveliko sovraštvo nacionalistov.

Odškodninske tožbe nameščenecv proti službodajalcem radi opuščenega ali nepravilnega pokojninskega zavarovanja. Službodajalce in nameščenecv opozarjamo na razpravo g. dr. Janko Vrančiča, poddirektorja Pokojninskega zavoda, v zadnji (5.—8.) številki »Slovenskega Bravnikarja«.

Tifus v Galspachu. V Galspachu in njega okolici, kjer se nahaja sanatorij »čudodelnega zdravnikarja« Zeileisa, je izbruhnil tifus. Domnevajo, da so epidemijo zanesli Zeileisovi pacienti, ki prihajajo k njemu celo z Balkana. Mestna občina Grieskirchen je zahtevala, da se ta sanatorij začasno zapre.

Otroška epidemija možganske ohromelosti se v Spodnjem Elzasu še vedno širi. V Strasburško bolnico je bilo pripeljanih 13 novih slučajev. Doda se 183 otrok obolelo.

Ljubljana.

Ljubljanski kolodvor. Ljubljanski glavni kolodvor preurejajo že štiri-deset let. Mislimo, da že ta konstatacija pove, da če je bil kolodvor potreben preureditve že pred štiridesetimi leti, je danes njegova ureditev bila bolj potrebna. V soboto se je mudil v Ljubljani novi generalni direktor državnih železnik, inž. Dimitrije Šreplovič. Ob tej priliki se je vršila konferenca, na kateri se je razpravljalo o tem vprašanju. Na seji so se konkretizirale smernice preureditve, ki se naj izvedejo sporazumno med železniško upravo, mestno občino in gospodarskimi krogi. Več nam o tej konferenci — ne poročajo.

Maribor.

Monopol na socialnost. Mariborski »Večernik« odkrije v sebi tu in tam tudi nekakšno socialno žilico. Tako je v tork zvečer nanizal svojim bralcem kar pet zanimivih sličic iz »podmostne kolonije« in pravi, da so žalostne in nevzdržne. A veste zakaj? Ne morebiti zato, ker tam delavci trpe, temveč zato, ker tista kolonija povzroča »penetranten smrad«, ker je tam ogrožena javna morala obiskovalcev bližnjega bara in ker obstoji možnost, da izbruhne iz nje epidemija, ki bi se mogla vtihotapiti tudi na Aleksandrovo cesto. Nazadnje se dvigne list celo do konstatacije, da mestne občine ne zadene v tej zadevi nobena krivda in logično tudi nobena odgovornost, češ, podmostni kolonisti so večinoma iz Pobrežja in Studencev. Tako ugotovitev s strani »Večernika« je bila baže potrebna, da se prepreči »hujskanje neodgovornih elementov«. No, njegovi »prozorni demagogiji« mirne duše lahko odgovorimo, da smo za opisane razmere v primeru z »Večernikom«, res popolnoma »neodgovorni«. Da pa bomo mogli to tudi o mestni upravi reči, naj nam pojasni ta-le slučaj: Pod mostom tabori tudi neka stranka, ki je stanovala prej v neki hiši, ki je last mestne občine. To hišo je svoj čas mestna občina pod županstvom dr. Leskovarja izročila v svobodno razpolaganje neki stranki, ki ima menda vplivne pokrovitelje. Ta stranka se preživlja s tem, da oddaja stanovanja v tej hiši različnim podnajemnikom za visoke najemnine. Poleg tega pobira najemnino še od dveh stanovanj v nekem drugem objektu, ki k tej hiši ne spada. Torej nekaj srednjeveški beneficij. Stranka, ki se je morala izseliti pod most, je plačevala v tej hiši za nezdravo luknjo 100 Din. Skušala je dobiti drugo stanovanje in ji je bilo eno obljubljeno, zato je dosedanje odpovedala. Slučaj je pa nanesel, da je gospodar, ki ji je stanovanje obljubil, našel najemnika, ki mu je še več ponudil. In tako je ostala ta stranka brez stanovanja. Prosila je svojo dosedanje stanodajalko, naj jo za božjo voljo pusti še nekaj časa v tisti luknji in ji je mesto 100 dinarjev ponudila 200; ali pobožna dama ni hotela o tem ničesar slišati, ker je

med tem dobila že boljšega najemnika. Morala je reva s svojo ropotijo pod most — iz občinske hiše. Mnenja smo, da bi morala biti občinska stanovanja na razpolago v prvi vrsti občinskim uslužbencem in to v izmeri, v kolikor jih rabijo za svoje družine. Nikakor bi pa ne smela biti objekt zasebne eksploatacije.

Kaj pravite? Naši čitatelji se bodo še gotovo spominjali, da so pred kratkim nameravali delavski otroci iz Gradca posetiti Maribor in njegovo lepo okolico. Vse tovrstne delavske otroške organizacije pa so navajene na red, na izlete morajo prinesiti seboj gotovo količino predpisane hrane, n. pr. za enodnevni izlet po par krompirjev, nekaj koščkov sladkorja itd. Tudi graški otroci bi bili prinesli seboj predpisano hrano. Pa je zagrmelo na Koroški cesti, v redakciji »Slovenca« namreč tako, da je slišalo tudi »Jutro« na Aleksandrovo cesto. Kaj graške otroke mislijo pogostiti? Zakaj pa ne pogostijo raje otrok naših ubogih rudarjev? Minulo nedeljo so pa imeli na Slomškovem trgu pojedino, obhajali so zlatomašniški jubilej mariborskega škofa. Sedaj pa se širijo po mestu govorice, da so na tej pojedini dobro jedli in pili. Prireditelji pa niso nič mislili na to, da bi bili povabili naše lačne rudarske otroke. Kaj pravite?

O te nadure! Čeprav imamo že osem let v veljavi zakon o zaščiti delavcev, ki predpisuje, da morajo delodajalci vsako nadurno delo plačevati s 50 odstotnim pribitkom, se vendar še nekateri tovarnarji še danes krčevito branijo plačevati delavcem ta zakoniti zaslužek. Posebno pa se mariborski podjetniki boje, da bi delavci s takimi zahtevki prodrli pred sodišči. Te dni smo doživeli zopet prav zanimiv slučaj glede nadur v Derwuschekovi tovarni opeke v Lajtersbergu pri Mariboru. Gospod Derwuschek je odpustil iz službe svojega dolgoletnega skladiščnega mojstra Spulerja, ki je imel sicer 14 dnevno plačo in bil ves čas nekaj zaupnik tovarnarja ter kot tak tudi ponovno nastopal kot priča tovarnarja v njegovih tožbah z delavci. Sedaj, ko je bil g. Spuljer odpuščen iz službe, pa je tudi on zahteval plačilo 50 odstotnega dodatka za nadure, ki mu jih je seveda tovarnar Derwuschek odklonil. G. Spuljer je zahteval to doplačilo za tri leta nazaj, ker ves zahtevki preko treh let zastara in se tudi on obrnil na stalnega zastopnika Derwuschekovih delavcev. Na odvetniški opomin pa se je g. Derwuschek toliko udal, da je še pred vloženo tožbo plačal Spuljerju na zahtevanem pribitku za nadure znesek Din 4000 in pa seve tudi stroške pri odvetniku. — Nadalje nam poročajo iz tekstilne tovarne »Teksta«, da je tudi tam zahteval neki predelavec, ki je izstopil iz službe, izplačilo 50 odstotnega pribitka za nadure za dve leti nazaj in ker mu je tovarna to odklonila, zadevo izročil odvetniku. Tudi v tem slučaju je tovarna izplačala, predno je prišlo do tožbe, omenjenemu predelavcu 2000 Din na 50 odstot, dodatku za izvršene nadure in pa odvetniške stroške. — Značilno je, da zahtevajo delavci izplačilo za nadure šele takrat, ko zapustijo službo, ker se pač poprej ne upajo, ker bi jih vsak delodajalec v tem slučaju odpustil iz službe. Za nazaj pa lahko vsak delavec zahteva samo za dobo treh let, ker zaslužek preko tega časa ugasne po zakonu. Ako pa bi se vsi delavci trdno držali organizacije in bi strokovna organizacija

povsod odločno nastopala imenom vseh delavcev, bi takih delavskih tožb sploh ne bilo treba. Torej, delavci: zopet kričeči slučaj, kako krvavo Vam je potrebna strokovna organizacija, ako hočete, da se Vam bo po zaslužku rezal kruh.

Glasbeno društvo železničar. delavcev in uslužbencev v Mariboru proslavlja dne 2. in 3. avgusta 1930 svojo petletnico obstoja društva. Dne 2. avg. se bo vršila ob 20. uri akademija v dvorani »Union« (Götz), pri kateri nastopijo tudi delav. pev. ska društva (skupni zbor). Drugi dan, dne 3. avgusta, se pa vrši velika ljudska veselica v Radvanju, gostilna Anderle. — Odbor.

„Prijatelj prirode“.

»Prijatelj Prirode« in njegovi »dobri prijatelji«. Ljubljanski »Slovenec« je v svoji številki 168 od petka, dne 25. julija 1930 v dopisu iz Maribora nastopil grdo ovadusko pot. »Prijatelj Prirode« je planinsko društvo s centralo v Zagrebu ter ima 11 podružnic, med drugimi v Sloveniji v Mariboru in Ljubljani. Kdor pozna organizacijo alpskih društev ve, da je na Dunaju društvo »Naturfreunde«, ki je v zvezi z vsemi enakimi organizacijami istega imena po celem svetu in utegne v kratkem času postati sploh najmočnejša alpska organizacija. Razlikuje se od drugih alpskih organizacij: 1. v tem, da odklanja od sebe vsak nacionalizem, 2. da povdarja kulturni in estetični moment alpskih organizacij ter izključuje rekordni sport. Vsa planinska društva povsodi po svetu imena »Prijatelji Prirode« se strogo drže teh načel. Tudi v Sloveniji so se ustanovile podružnice »Prijatelji Prirode« z namenom, da store alpinistično pristopno tudi delavcem po fabrikah. Da so končno vse te organizacije v prijateljskih stikih, se posebej razume. Pozivljamo dopisnika iz Maribora, da nam pove en sam slučaj, v katerem bi »Prijatelji Prirode« ne vršili svoje društvene dolžnosti in naj nam pove, kaj je nevarnega, ako so različne podružnice delavcev nemške in slovenske narodnosti sestajajo prijateljsko na vrhovih? Njegova vprašanja: Kdo neki so »Prijatelji Prirode« iz Nemške Avstrije? Ali nimamo dovolj teh »Prijateljev Prirode« v naši državi? Kaj naj pač to pomeni? — niso nič drugega, nego sumničenje, nevredno poštenega človeka. Dopisnik naj pove, kaj je sumljivega na planinski organizaciji »Prijateljev Prirode« in kaj na njih sestankih v gorah? Vprašanja so navidezno nedolžna, vsak pa vidi v njih klic po policiji! »Slovenec« ob vsaki priliki povdarja svoje moralno stališče, čemu sprejema take strupene dopise, ne da bi od svojega poročevalca zahteval stvarnih pojasnil? »Prijatelji Prirode« bodo svoje kulturno delo med slovenskim delav-

če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

stvom vršili še naprej in bodo tudi vzdrževali tesne prijateljske stike med slovenskimi in nemškimi delavci. Ali ni to zahrbtnost, da jugoslovanska javnost vedno povdarja nacionalno pravičnost, ki se deli v Jugoslaviji, po drugi strani se pa hujška pri najneznatnejšem pojavu, četudi strogo kulturnega pomena inorodcev v naši državi. Zdi se nam tudi, da manjka prave nacionalne zavesti onemu, ki se boji najmanjšega kulturnega gibanja inorodcev. Ali ni ta neodkritosrčnost pri nas in drugod vzrok vsega nemira in negotovosti evropskih držav? Naj se malo ozre dopisnik iz Maribora po zadnji zgodovini. Ali niso vživali Slovenci pod Italijo svobodo, dokler so bili socialisti na krmilu? In tako je tudi drugod. Sicer pa ima »Slovenec« z ozirom na svojo preteklost najmanj pravice, znašati se nad delavci, ki so — kot internacionalci — že pred dvajsetimi leti spoznali ustanovitev samostojne jugoslovanske države kot zgodovinsko nujnost in so to idejo propagirali v popolnem sporazumu z nemškimi, češkimi in ostalimi delavci in to ne glede na nevarnost, ki jim je grozila s strani habsburških valptov. Morda bi nam gospodje okoli »Slovenca« povedali, kakšno vlogo so tedaj igrali njihovi predniki.

»Prijatelj Prirode«, Maribor. V nedeljo 3. avgusta skupno kopanje v Dolgošah. Odhod od Magdalenskega parka ob 8. uri zjutraj. Vodja Skamletz.

Ekspedicijo dunajskih »Prijateljev Prirode« na Kavkazu je zadela huda izguba. Član Fuchs je ob nekem hudem viharju na Elbrusu smrtno ponesrečil.

Nacionalistična planinska društva v Nemčiji in Avstriji se čutijo ogrožene pred delavskimi »Prijatelji Prirode«, katerih število se je v po vojnih letih nepričakovano dvignilo na 180.000 članov. Zato so pred kratkim sklenili federacijo alpskih društev. S tem seveda ne bodo »Prijateljem Prirode«, ki imajo danes že 421 lastnih planinskih koč, prav nič škodili. — Nacionalistična planinska društva so svojemu propadanju sama kriva, ker so vnesla v svoja pravila oni zloglasni arijski paragraf, po katerem ljudje, ki niso čiste germanske in katoliške krvi, ne morejo biti pri njih včlanjeni. »Prijatelji Prirode« pa takih posebnosti ne poznajo, njim je vsak pošten človek dobrodošel.

MALA NAZNANILA.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri

Albertu Eccarius
urar, Maribor, Slomškovo trg 5

D. ROSINA
Maribor, Vetrinjska ulica 26
nudi najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potreščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

ČITAJTE!

novo izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**

14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« welt. Naroča se Administration der »Radio« welt, Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

V tekstilnem bazarju Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20

Veletrgovina igrač in galanterije

F. König, Celje

USTANOVLJENO LETA 1885

Velika izbira otroških vozičkov, usnjenih izdelkov, kovčegov, ročnih torbic, gramofonov, radio material i. t. d. po najnižjih cenah

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.